סָעִיף י״ד): **ב** [*] (יד) ג לִפְסֹל הָאֲבָנִים וּלְתַקֵּן הַקּוֹרוֹת, אֲפִלּוּ בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר, כֵּיוָן (טו) דִּלְצֹרֶךְ מְחֻבָּר הוּא. (טז) וְאִם עָשׂוּ כֵּן, * לֹא יִשְׁקְעֵם בַּבִּנְיָן. הַגָּה: (יז) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם אֵינוֹ מְפֻרְסָם שֶׁהוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, (יח) שָׁרֵי

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ג שָׁם הַתּוֹסָפוֹת וְהָרֹא״שׁ מֵהַהִיא דִּירוּשַׁלְמִי שָׁם בְּפֶרֶק קַמָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה (ה״א).

בְּאֵר הֵיטֵב

מִן הָרְחוֹב וְהָאֵינָם יְהוּדִים עוֹשִׂים הַמְּלָאכָה בְּשַׁבָּת, נִרְאֶה לִי מִשּׁוּם דִּבְשֶׁל רַבִּים לֵיכָּא חֲשָׁדָא, אֲבָל בִּשְׂכִיר יוֹם פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר, וְאִם כֵּן הָיָה נִרְאֶה לְהַתִּיר לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁבָּת בְּקַבְּלָנוּת, וּמִכָּל מָקוֹם רָאִיתִי שֶׁהַגְּדוֹלִים לֹא רָצוּ לְהַתִּירוֹ כִּי בַּזְּמַן הַזֶּה אֵין הָאֻמּוֹת מַנִּיחִים לָשׂוּם אָדָם לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּפַרְהֶסְיָא בְּיוֹם חַגָּם וְאִם נַנִּיחַ אֲנַחְנוּ לַעֲשׂוֹת אִיכָּא חִלּוּל הַשֵּׁם, אֲבָל תִּקּוּן הָרְחוֹב אֵין נִקְרָא עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל כָּל כָּךְ, וּמִכָּל מָקוֹם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹהֲגִין הֶתֵּר בָּרְחוֹב אֵין לְהָקֵל. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח). וְנִרְאֶה לִי שֶׁאִם חַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ חֲשַׁשׁ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת מִלִּבְנוֹת שָׁרֵי בְּקַבְּלָנוּת, עַיֵּן סִימָן תקמ״ד

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הֵיכָא שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ עֲדַיִן בִּמְלָאכָה כְּלָל. וְסִיּוּם הַתְּשׁוּבָה לֹא נִמְצָא, רַק מֵרֹאשׁ נִכָּר שֶׁדַּעְתּוֹ גַּם הֶתֵּר זֶה, שֶׁכָּתַב חֲזַרְתִּי עַל כָּל הַצְּדָדִין וְלֹא מָצָאתִי הֶתֵּר כו׳ עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) דִּבְשֶׁל רַבִּים לֵיכָּא חֲשָׁדָא הָיָה נִרְאֶה לְצַד הֶתֵּר גַּם בָּזֶה, דּוֹמֶה שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּקַבְּלָנוּת הַגְּדוֹלִים לֹא רָצוּ לְהַתִּיר כִּי בָּזֶה הַזְּמַן כו׳, הַאי טַעְמָא לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה שֶׁעוֹשֶׂה מִחוּץ לָעִיר. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ לוֹמַר דִּשְׁבוּת אַף בְּרַבִּים אִיכָּא חֲשָׁדָא וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת תִּפְאֶרֶת צְבִי (או״ח) סִימָן י״ד בְּקָהָל שֶׁבּוֹנִים בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּקַבְּלָנוּת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי רוֹצֶה לִבְנוֹת בְּשַׁבָּת, וְאִם לֹא יַנִּיחוּהוּ אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַבִּנְיָן וְעַל כָּל פָּנִים הֶפְסֵד יוֹתֵר מִשְּׁנֵי מֵאוֹת ר״ט שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְשַׁלֵּם לוֹ בְּחִנָּם בִּכְדֵי לְהַכְשִׁיר נִזְקוֹ מִשְּׂכִירוּת פּוֹעֲלָיו, וְהֵבִיא שָׁם מִתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת (סק״ז) בְּשֵׁם

(בה״ע) [בְּאֵר הֵיטֵב] שֶׁאִם יֵשׁ חֲשַׁשׁ שֶׁיִּתְבַּטֵּל כו׳, וְכֵן כָּתַב בִּפְרִי מְגָדִים (סי׳ רעו א״א סק״ח), וְכָתַב דְּאַף שֶׁבָּא בִּשְׁאֵלָה שֶׁאֵין זֶה בָּרוּר שֶׁיִּתְבַּטֵּל אִם יַפְסִידוּ, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁלֹּא יִתְּנוּ נְדָבָה יוֹתֵר וְאִם כֵּן מִמֵּילָא יִתְבַּטֵּל, וְגַם יֵשׁ צַד הֶתֵּר שֶׁקָּנוּ קַרְקַע מֵהָאֵינוֹ יְהוּדִי וַעֲדַיִן לֹא נִקְרָא שֵׁם יִשְׂרָאֵל עָלָיו, לָכֵן יֵשׁ הֶתֵּר שֶׁיִּמְכְּרוּ הַכֹּל הַקַּרְקַע וְהַצָּרִיךְ לַבִּנְיָן לְאֵינוֹ יְהוּדִי עַד שֶׁיִּגָּמְרוּ הַכְּתָלִים, רַק אַחַר שֶׁיִּגָּמְרוּ הַכְּתָלִים וְהַגַּג אָז יַחְזְרוּ וְיִקְנוּ, וְלֹא יַעֲשׂוּ מֵאָז וָאֵילָךְ בְּשַׁבָּת, מִשּׁוּם דְּהַכְּתָלִים וְהַגַּג אֵין הֶכֵּר שֶׁהוּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל בְּבִנְיַן הַתִּקְרָה וּשְׁאָר עִנְיָנִים שֶׁנִּכָּר שֶׁאֵין עוֹשִׂין כֵּן בְּבִנְיַן הֶדְיוֹט רַק לְבִנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת אֵין לְהַתִּיר עַל יְדֵי הַעֲרָמַת הַמְּכִירָה כֵּיוָן שֶׁהוּא נִכָּר לַכֹּל, וְלָכֵן אַחַר גְּמַר הַכְּתָלִים וְהַגַּג לֹא יַעֲשׂוּ בְּשַׁבָּת עַיֵּן שָׁם: **ב [בשו״ע] לִפְסֹל הָאֲבָנִים כו׳.** וְכָתַב בְּדָגוּל מֵרְבָבָה שֶׁאִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי מְסַתֵּת אֲבָנִים שֶׁלּוֹ וּמְתַקֵּן קוֹרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל עָשָׂה עִמּוֹ קַבְּלַת עַל הַכֹּל, וְהַבְּרֵרָה עוֹד בְּיַד הָאֵינוֹ יְהוּדִי לְסַתֵּת אֲבָנִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין הֶתֵּר לִשְׂכֹּרוֹ לָקַחַת הַזֶּבֶל מֵרְחוֹב אַף שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ בְּשַׁבָּת, וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) דְּטַעְמָם [א] דִּבְשֶׁל רַבִּים לֵיכָּא חֲשָׁדָא, אֲבָל בִּשְׂכִיר יוֹם פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר. (יא) וְהָאַחֲרוֹנִים הִשִּׂיגוּ עַל טַעְמוֹ וְדַעְתָּם דְּאֵין נַפְקָא מִינָּהּ בָּזֶה הָעִנְיָן בֵּין רַבִּים לְיָחִיד, וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ כָּתַב לְבַסּוֹף דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹהֲגִין הֶתֵּר בָּרְחוֹב אֵין לְהָקֵל, עַיֵּן שָׁם טַעְמוֹ דְּיֵשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם בַּדָּבָר וּכְדִלְקַמֵּיהּ. וְהִנֵּה אֲפִלּוּ אִם נֹאמַר דִּבְשֶׁל רַבִּים לֵיכָּא חֲשָׁדָא מִכָּל מָקוֹם הַסְכִּים (יב) הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁאֵין לְהַתִּיר לִבְנוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁבָּת בְּקַבְּלָנוּת, כִּי בִּזְמַנֵּנוּ שֶׁאֵין הָאֻמּוֹת שְׁכֵנֵינוּ מַנִּיחִים לָשׂוּם אָדָם לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּפַרְהֶסְיָא בְּיוֹם חַגָּם אִיכָּא חִלּוּל הַשֵּׁם אִם נַנִּיחַ אֲנַחְנוּ לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. (יג) וּמִכָּל מָקוֹם כָּתְבוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דְּאִם יֵשׁ חֲשַׁשׁ חַס וְשָׁלוֹם שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַבִּנְיָן בֵּית הַכְּנֶסֶת לְגַמְרֵי, מֻתָּר לְהַנִּיחַ לְאֵינוֹ יְהוּדִי לִבְנוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא בְּקַבְּלָנוּת, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה מְפֻרְסָם לַכֹּל שֶׁהוּא בְּקַבְּלָנוּת: **ב (יד) לִפְסֹל הָאֲבָנִים וְכו׳.** וְדַוְקָא כְּשֶׁאֲבָנִים וְקוֹרוֹת הֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּנְתָנָם לְאֻמָּן אֵינוֹ יְהוּדִי לְסַתְּתָם וּלְתַקְּנָם, אֲבָל אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי מְסַתֵּת אֲבָנִים שֶׁלּוֹ וּמְתַקֵּן קוֹרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל עָשָׂה עִמּוֹ קַבָּלַת עַל הַכֹּל, וְהַבְּרֵרָה עוֹד בְּיַד הָאֵינוֹ יְהוּדִי לְסַתֵּת אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וּלְהַחֲזִיק אֵלּוּ לְעַצְמוֹ, אֲפִלּוּ עוֹשֶׂה זֶה לְצֹרֶךְ יִשְׂרָאֵל אִם אֵינוֹ בְּבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַף שֶׁהוּא מְפֻרְסָם שֶׁעֹשֶׂה זֶה לְצֹרֶךְ יִשְׂרָאֵל, [ג] מֻתָּר, שֶׁזֶּה לֹא נִקְרָא עֲדַיִן מְלֶאכֶת יִשְׂרָאֵל, כֵּן כָּתַב הַדָּגוּל מֵרְבָבָה, וּכְבָר קְדָמוֹ בִּתְשׁוּבַת הָרַדְבַּ״ז בְּחֵלֶק שִׁשִּׁי סִימָן (ב׳ אלפים) נ״ו, אַךְ שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם דְּאִם הָיָה הָאֵינוֹ יְהוּדִי מְסַתֵּת אוֹתָם בְּשַׁבָּת סָמוּךְ לַבִּנְיָן אֵין נָכוֹן הַדָּבָר, מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ שְׂכִירוֹ הוּא: **(טו) דִּלְצֹרֶךְ מְחֻבָּר הוּא.** כְּדֵי לְשַׁקְּעָם בְּהַבִּנְיָן, עַל כֵּן חֲשָׁבוּהוּ כִּמְחֻבָּר וְצָרִיךְ לִמְחוֹת בְּיָדוֹ (יד) אִם הוּא בְּתוֹךְ הַתְּחוּם (טו) אֲפִלּוּ עוֹשֶׂה רָחוֹק מֵהַבִּנְיָן: **(טז) וְאִם עָשׂוּ כֵּן.** עַיֵּן לְקַמֵּיהּ (סק״כ) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: **(יז) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם אֵינוֹ וְכו׳.** הַיֵּשׁ אוֹמְרִים (טז) קָאֵי אַכּוּלְּהוּ, דְּהַיְנוּ אַף מְחֻבָּר גָּמוּר לֹא אָסְרוּ בְּקַבְּלָנוּת אֶלָּא בִּסְתָמָא, דְּמִסְתָּמָא שֵׁם הַיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, אֲבָל בְּיָדוּעַ לָנוּ שֶׁאֵינוֹ מְפֻרְסָם הַבִּנְיָן עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל לֹא אָסְרוּ בְּקַבָּלֶת. וְהָא דְּצִיֵּן הָרַמָּ״א הַיֵּשׁ אוֹמְרִים עַל סְתִּוּת אֲבָנִים, מִשּׁוּם דִּבְבִנְיָן מַמָּשׁ אֵין מָצוּי זֶה: **(יח) שָׁרֵי.** הַיְנוּ (יז) שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לִמְחוֹת בְּאֵינוֹ יְהוּדִי אִם יַעֲשֶׂה מְלַאכְתּוֹ בְּשַׁבָּת, (יח) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת. וְכָל זֶה דַּוְקָא אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה בְּבֵיתוֹ אוֹ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים רָחוֹק מֵהַבִּנְיָן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֻכָּר שֶׁהוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכַנַּ״ל. וּמַשְׁמַע (יט) בְּכַמָּה אַחֲרוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ לְדִינָא כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַזֶּה לְעִנְיַן סְתִּוּת הָאֲבָנִים, וְאֶפְשָׁר דְּגַם הַמְחַבֵּר מוֹדֶה לֵיהּ בָּזֶה, אַךְ לְעִנְיַן מְחֻבָּר גּוּפָא, אֲפִלּוּ אִם הַבִּנְיָן עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יָדוּעַ שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ, גַּם כֵּן (כ) אֵין לְהָקֵל, דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לִשְׁכֵנָיו אוֹ לִבְנֵי בֵּיתוֹ שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ וְיַחְשְׁדוּהוּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ו׳:

בֵּאוּר הֲלָכָה

שֶׁהוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְעִם כָּל זֶה לֹא רָצָה לְהַתִּיר אֶלָּא בְּחֹל הַמּוֹעֵד. וְהִנֵּה בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר הֵבִיא שֶׁגַּם בִּתְשׁוּבַת מַהֲרִ״י הַלֵּוִי (סי׳ י) הִסְכִּים גַּם כֵּן לְאִסּוּר, אַךְ דַּעְתּוֹ בְּעַצְמוֹ שָׁם לְהַתִּיר הֵיכָא שֶׁמִּנְהַג הַמָּקוֹם הוּא לִשְׂכֹּר בְּקַבְּלָנוּת. וְהִנֵּה בְּקַבָּלַת דְּשָׂדֶה אִם נִתְפַּרְסֵם שֶׁזֶּה הָאִישׁ דַּרְכּוֹ בְּקַבְּלָנוּת אוֹ שֶׁמִּנְהַג הַמָּקוֹם כֵּן לֹא נוּכַל לִמְחוֹת בְּיַד הַמְּקִלִּין, שֶׁבִּלָּאו הָכִי יֵשׁ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים שֶׁסְּבִירָא לְהוּ דְּבְשָׂדֶה מֻתָּר קַבָּלַת מִשּׁוּם דְּיִתְלוּ בַּאֲרִיסוּת, וּנְהִי דַּאֲנַן קַיְמָא לָן לְהַחְמִיר בָּזֶה כִּסְתִימַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּאִידָךְ רַבְוָתָא, מִכָּל מָקוֹם בְּאֹפֶן זֶה נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְצָרֵף דַּעְתָּם לְהָקֵל. אָמְנָם בְּקַבָּלַת דְּבַיִת שֶׁדַּעַת רַבֵּנוּ תָּם לְהָקֵל יְחִידָאָה הוּא בָּזֶה, וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ חָזַר בּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חלק יב), יֵשׁ לְעַיֵּן אִם יֵשׁ לְהָקֵל אֲפִלּוּ בְּנִתְפַּרְסֵם וְכַנַּ״ל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּנִשְׁמַת אָדָם כְּלָל ג׳ (סק״ה) שֶׁגַּם דַּעְתּוֹ לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְעַל כֵּן צָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה. **וְהִנֵּה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ז) דְּקַבָּלַת נִקְרָא אִם כָּל הַבִּנְיָן הוּא רַק בְּקַבְּלָנוּת, אֲבָל לֹא כְּשֶׁהָאַדְרִיכָל בִּלְבַד הוּא קַבְּלָן וּשְׁאָר שְׂכִירִים שֶׁתַּחְתָּיו הֵם לִפְעָמִים שְׂכִירֵי יוֹם, כֵּן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְנִרְאֶה לִי דְּהַכַּוָּנָה הוּא דְּאוֹתוֹ בַּעַל הַבַּיִת דַּרְכּוֹ לִשְׂכֹּר לִפְעָמִים בְּעַצְמוֹ אֶת הַשְּׂכִירִים שֶׁתַּחְתָּיו לִשְׂכִירֵי יוֹם, וּלְכָךְ לֹא נִקְרָא תּוּ שֵׁם קַבְּלָנוּת עַל הַבִּנְיָן, [ב] אֲבָל אִם הַדֶּרֶךְ הוּא תָּמִיד שֶׁאֵין בַּעַל הַבַּיִת יוֹדֵעַ כְּלָל מִכָּל עֵסֶק רַק שֶׁהוּא שׂוֹכֵר הָאַדְרִיכָל וְהָאַדְרִיכָל בְּעַצְמוֹ דַּרְכּוֹ לִשְׂכֹּר לִפְעָמִים שְׂכִירֵי יוֹם תַּחְתָּיו, תּוּ הָוֵי זֶה גַּם כֵּן בִּכְלַל קַבְּלָנוּת:**

ב * לֹא יִשְׁקְעֵם בַּבִּנְיָן. הִנֵּה בַּטּוּר כָּתַב דְּאָסוּר לְשַׁקְּעָם בַּבִּנְיָן, וְהָא דִּלְעִנְיַן בַּיִת כָּתַב הַטּוּר בְּסִימָן תקמ״ג וּמִמֶּנּוּ הֶעְתִּיק הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ג׳ דְּרַק נָכוֹן לְהַחְמִיר, תֵּרֵץ בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק יא) דְּהָכָא שֶׁרוֹצֶה לְשַׁקְּעָם בְּבִנְיָן חָשׁוּב כִּלְכַתְּחִלָּה, וּמִמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י׳ מַשְׁמַע דְּגַם זֶה חָשׁוּב כְּדִיעֲבַד דְּיֵשׁ הֶפְסֵד עַל יְדֵי זֶה, **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דִּבְכַוָּנָה שִׁנָּה הַמְחַבֵּר מִלְּשׁוֹן הַטּוּר וְלֹא כָּתַב בִּלְשׁוֹן אָסוּר, וְכַוָּנָתוֹ דְּרַק נָכוֹן לְהַחְמִיר בָּזֶה**, וְלֹא כְּדַעַת הַטּוּר, וְכֵן מוּכָח מֵהַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יא) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(יב)** וְכֵן כָּתְבוּ בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר וִישׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ד): **(יג)** בְּאֵר הֵיטֵב (סק״ה) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (שם) וְהוּבְאוּ בִּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ב (יד)** מוּכָח מֵרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חלק יב) וּתְשׁוּבַת רַדְבַּ״ז חֵלֶק ו׳ סִימָן (ב׳ אלפים) נ״ו עַיֵּן שָׁם: **(טו)** סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי׳ רכב), **דִּלְכֻלֵּי עָלְמָא אָסוּר אִם הוּא קָרוֹב לַבִּנְיָן** עַיֵּן שָׁם: **(טז)** עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרָ״א וְכֵן מוּכָח בְּכָל בּוֹ גּוּפָא (סי׳ לא) עַיֵּן שָׁם, גַּם בִּפְרִי מְגָדִים בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם אוֹת י״ג מְצַדֵּד לוֹמַר כֵּן עַיֵּן שָׁם: **(יז)** כֵּן מַשְׁמַע בְּכָל בּוֹ גּוּפָא (שם): **(יח)** דְּלֹא עָדִיף מִתָּלוּשׁ לְקַמָּן בְּסִימָן רנ״ב (ס״ב): **(יט)** עַיֵּן בַּבַּ״ח (ס״ב) דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם הַמְחַבֵּר מוֹדֶה בְּאֵינוֹ מְפֻרְסָם, וְכֵן מַשְׁמַע בִּפְרִישָׁה (סק״ד) דַּהֲלָכָה כְּהַכָּל בּוֹ, אַךְ שֶׁהִזְכִּירוּ דִּבְרֵיהֶם לְעִנְיַן סְתִּוּת אֲבָנִים, וְכֵן מוּכָח בְּחַיֵּי אָדָם (כלל ג ס״ט) לְעִנְיַן סְתִּוּת אֲבָנִים דְּאִם אֵינוֹ מְפֻרְסָם שָׁרֵי. **וְאַף שֶׁרָאִיתִי עוֹד לְאֵיזֶה אַחֲרוֹן שֶׁמַּחְמִיר אַף לְעִנְיַן סְתִּוּת אֲבָנִים, [ד] נִרְאֶה לִי שֶׁאֵין לָחוּשׁ לָזֶה**, דְּבִלָּאו הָכִי הָרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) וְהַסֵּפֶר הַתְּרוּמָה (שם) מְפַקְפְּקִים בְּעִנְיַן סְתִּוּת אֲבָנִים כֵּיוָן דְּבֶאֱמֶת הוּא תָּלוּשׁ, וְגַם הַבַּ״ח (שם) מְיַשֵּׁב שִׁיטָתָם עַיֵּן שָׁם: **(כ)** עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א) אוֹת י״ג, וְנִרְאֶה לִי בָּרוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דְּכֵן הוּא דַּעַת מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ד׳ וְאֵלִיָּה רַבָּה שָׁם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים וְכֵן מַשְׁמַע בְּתוֹסָפוֹת שַׁבָּת (סק״י) וּבִלְבוּשֵׁי שְׂרָד וְהַגְּרָ״ז (ס״ב) דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּלֹא פְּלוּג:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (קו״א סק״ה) סובר שגם ברבים איכא חשדא, אלא שכיבוד הרחוב אינו נקרא על שם הישראל כל כך ואין בו חילול השם לכן נוהגים להתירו אף שלא בשעת הדחק. ומ״מ במקום שאין שם מנהג אין להקל אף בכיבוד הרחוב. **ב]** בשו״ע הרב (ס״ח) כתב דטעם האיסור כששאר הפועלים הם שכירי יום משום מראית העין, ולטעמו מוכח לאסור אפילו אם האדריכל שכרם. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ה) כתב: ואף שעושה במקום גלוי ומפורסם אינו צריך למחות בידו מעיקר הדין, ומכל מקום טוב להחמיר ולמחות בידו לחוש לרנון שעה שלא ירונו אחריו לומר שנכרי עושה מלאכה בשבת בשליחותו. **ד]** ובשו״ע הרב (ס״ו) אסר ג״כ בסיתות אבנים גם במקום שאינו מפורסם שהוא של ישראל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(כל בו (סי' לא)): ג דאם בנו אינם יהודים לישראל בית בשבת (יט) באסור, (ו) (כ) נכון להחמיר (כא) שלא יכנסו בו. הגה: מיהו אם התנה ישראל עם אינו יהודי שלא לעשות לו מלאכה בשבת, *והאינו יהודי עשאה (כב) בעל כרחו למהר להשלים מלאכתו, אין לחוש (מרדכי ריש פרק מי שהפך (מו"ק סי' תתנב) ורבינו ירוחם (נתיב ד ח"ה) ובית יוסף (סי' תקמג ד"ה מותר)). ועין לקמן סימן תקמ"ג (ס"ג): ד המלאכת פרהסיא, אפלו במטלטלין כגון ספינה (כג) הידועה לישראל, *דינה כמו מלאכת מחבר: ה יאם שכר אינו יהודי לשנה או לשתים (ז) [ז] (כד) שיכתב לו (כה) או שיארג לו בגד, הרי זה כותב ואורג בשבת כאלו קצץ עמו שיכתב לו ספר או שיארג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה, והוא

ד טור בסימן תקמ"ג מהא דמועד קטן י"ב (ע"א). ה ספר (התרומה) [תורת האדם (ענין אבלות)]. ו רמב"ם פרק ו' מהלכות שבת (הי"ב).

שערי תשובה

אחרות ולהחזיק אלו לעצמו, אף על פי שמפרסם שהוא לצרך ישראל מתר, שזהו לא נקרא עדין מלאכת ישראל עין שם: ה [ז] שיכתב לו. עין באר היטב, וכתב בנודע ביהודה מהדורא תנינא (סי' לג) שנשאל מגביר אחד היושב באמ"ט אם יוכל לעשות חותם שיוכל לדפס בו דגמת חתימתו ממש, וביום השבת יצוה להדפיס חתימתו על הכתבים שהוא צריך לחתם, אסר לו, ועין שם מה שכתב בענין כתב שלהם, ובשו"ת

באר היטב

ג (ו) נכון להחמיר. וב"ח (ס"א) כתב דבקבלנות יש לסמך על רבנו תם ומתר בדיעבד, והוא הדין כשתקן האבנים דמתר לשקעם. מגן אברהם (סק"י) ט"ז (סק"ד). [ובספר אליהו רבה (סק"ח) הוכיח (כמשמעות) [ממשמעות] הב"ח דנכון להחמיר כדעת שלחן ערוך]: ה (ז) שיכתב לו. זהו דעת הרמב"ם (פ"ו הי"ב), ונראה לי כונת הרמב"ם כדרך השרים שיש להם סופר מיחד שבכל עת שצריך השר לכתב מחיב לו לכתב ובעת שאין צריך יושב בטל, לכך מתר לכתב סעיף א' ודוק: בשבת, שהוא עושה בכל עת שירצה, שהרי הישראל אינו אומר לו לעשות בשבת ואם רצה עושה למחר, ואין הישראל מרויח במה שעושה בשבת. והי"ש מי

באור הלכה

ג * והאינו יהודי עשאה בעל כרחו. עין במשנה ברורה סוף סעיף קטן כ"ב במה שהבאנו בשם האליה רבה (סק"ט) והסברנו טעמו דהוה ליה להתנות מתחלה. ולכאורה יש להביא ראיה מעבודה זרה כ"ב (ע"א) דמשמע שם דרק לרבי שמעון בן אלעזר אמרינן ליה לאינו יהודי וציית, אבל לרבי שמעון בן גמליאל אינו יהודי לא ציית ולכך אוסר שם להשכיר לו מרחצו בתחלה שבודאי לא ישמע לו אחר כך כשיאמר לו שלא יחממנו בשבת, ואם כן הכי נמי לענין קבלת פשע במה שלא התנה מתחלה עמו, דלבסוף לא יציית, וכן משמע מרש"י מועד קטן י"ב עמוד א' (ד"ה מקבלי) דפרש דמקבלי קבלת בתוך התחום אסור היינו שאסור לתנו לו בקבלת כי עבדי ליה בשבתא, אלמא דלא סמכינן על מה שימחנו אחר כך אם לא שיתנה עמו מתחלה, וזהו גם לרש"י בודאי שרי, זהו בארנו סברת אליה רבה. ומכל מקום לדינא צריך עיון דמהרמב"ם (פ"ו הל' יב-יד) [וכן מהשלחן ערוך שהעתיקו דבריו בסעיף א'] משמע דקבלת מתר למסר לו לכתחלה, אלא דכשיגיע יום שבת ימחנו ולא יניחנו לעשות מלאכה, ובעניני מרחץ גם הרמב"ם (שם הט"ו) כתב דאסור להשכיר לו כלישנא דגמרא (ע"ז כא:), ועל כרחך דצריך לחלק דלענין מרחץ שהוא שכור לאינו יהודי לגמרי סבירא ליה לרבי שמעון בן גמליאל דלא יציית לנו לשבות ביום השבת מה שאין כן בקבלת:

ד * דינה כמו מלאכת מחבר. עין בסימן רנ"ב סעיף ג' דכתב שם המחבר על דין זה יש להחמיר ולאסר, משמע דלאו מדינא כל כך, והוא סותר להך דהכא, כן כתב המגן אברהם בסימן רנ"ב סעיף קטן י', וגם הגר"א בבאורו שם כתב דסותר להך דהכא, ולדינא משמע מאחרונים [התוספת שבת (סק"י) והגר"ז (ס"ד) והחיי אדם (כלל ג ס"י)] דתפסו להך דהכא לעקר, וכן משמע שם במגן אברהם גופא עין שם:

משנה ברורה

ג (יט) באסור. היינו שהיה בקבלת ובתוך התחום דהוא אסור רק משום מראית עין, דבאמת אדעתיה דנפשיה עביד וכנ"ל, אבל אם היו שכירי יום דמדינא אסור, יש בזה אסור מצד הדין בדיעבד, ולא נכון בלבד, כן כתב המגן אברהם (ס"ק יא) וכן מוכח גם כן דעת הב"ח (ס"ב) לענין שכיר יום, וכן כתב החיי אדם (כלל ג ס"ז) דבשכיר יום אסור מדינא בענין זה שהוא מילתא דפרהסיא, לו לעולם [א] ולאחרים בכדי שיעשו, וכמו לקמן בסימן שכ"ה סעיף י"ד עין שם. (כא) ויש מקילין דאף בכהאי גונא אינו אסור מדינא כי אם בכדי שיעשו, ועין לקמן בסימן שכ"ה סעיף י"ד שם במשנה ברורה (ס"ק עג): (כ) נכון להחמיר. והאחרונים (כב) כתבו דבדיעבד יש לסמך בקבלנות על דעת רבנו תם ומתר לדור בו אפלו לעצמו, וכן בסתות האבנים ותקון הקורות אם היה בקבלנות יש להתיר בדיעבד לשקעם בבנין: (כא) שלא יכנסו בו. לעולם, (כג) ואפלו אחרים, (כד) אבל מכל מקום מתר להנות ממנו ולמכרה לאינו יהודי: (כב) בעל כרחו. רצונו לומר שעבר על תנאו שהתנה עמו מקדם, על כן אין לו לחש לזה, דהיינו שאין צריך אפלו למחות לו עוד בעת שעושה המלאכה [כן מוכח במרדכי ורבנו ירחם שהם מקור דין זה שהובאו בבית יוסף לקמן וכן מוכח מבאור הגר"א]. ועין במגן אברהם (ס"ק יב ועי' לבו"ש) שמפקפק מאד בדין זה, (כה) דכיון שהוא מחבר והוי מילתא דפרהסיא איכא חשדא דרואים שלא ידעו שהתנה, וכן באליה רבה (סק"ט) נתקשה על עקר הדין של המרדכי, ועל כן אין להקל בזה אלא (כו) יראה למחות לו ולמנעו מפעלתו. וכתב האליה רבה (שם) דמכל מקום נראה שאין צריך לתן להם מעות כדי שיפסקו, כיון שבכך התנה מתחלה ונרצו לכך, עד כאן דבריו. ומשמע מלשונו דאם לא התנה מתחלה אין די במחאתו בלבד אלא צריך לפזר ממעותיו כדי שיפסקו, ונראה שטעמו דפשע דהוה ליה להתנות מתחלה, (כז) וצריך עיון לדינא: ד (כג) הידועה לישראל. אין מיירי שעושה אותה ברשות ישראל, דאי הכי אפלו היה דינו רק כמטלטלין דעלמא גם כן היה אסור כדמוכח בסימן רנ"ב סעיף ב' דאף במטלטלין אסור אם עושה אותה ברשות ישראל, אלא מיירי שלא בביתו. ועין במגן אברהם (ס"ק יג) ושארי אחרונים דדוקא אם עושה את הספינה במקום גלוי מפרסם, דאם בצנעה אין להחמיר בה כדמוכח בסימן רנ"ב סעיף ג': ה (כד) שיכתב לו. כתב מגן אברהם (ס"ק יד, טז), כונת הרמב"ם (פ"ו הי"ב) כדרך השרים שיש להם סופר מיחד או חיט מיחד שבכל עת שצריך השר לכתב מחיב לו לכתב ובעת שאין צריך לו יושב ובטל, ולכן מתר לכתב או לארג בשבת, שהוא עושה בכל עת שירצה, שהרי הישראל אין אומר לו לעשות בשבת ואם רצה עושה למחר, ואין הישראל מרויח במה שעושה בשבת, (כח) אבל אם שכרו לארג לו תמיד בשנה זו או לכתב לו תמיד, אסור אף להרמב"ם לכתב לו בשבת, אף שאין מדקדק עליו על בטול איזה יום, מכל מקום הרי מרויח הישראל בעשיתו. [ב] ומהט"ז (סק"ה) משמע (כט) דגם בכהאי גונא חשוב להרמב"ם קבלנות, כיון שאינו מקפיד עליו אם יבטל איזה יום, דאם הוא מקפיד עליו שלא ישב איזה יום בטל אסור לכלי עלמא דהוי כאלו צוהו לעשות ביום השבת. עוד כתב הט"ז (שם) דאם שכרו לגמר ספר או בגד תוך אותו זמן, (ל) הוא כמקפיד, והיינו בשידוע דאי אפשר לגמר אם לא שיעשה גם בשבת, ואף שאם יאנס עצמו וישב בלילה יוכל לגמר בחל, אף על פי כן הוי זה כמצוה לו לעשות בשבת [כן באר הפרי מגדים (מש"ז סק"ה) כונתו והסכים עמו נגד האליה רבה (ס"ק יב)]: (כה) או שיארג לו הרי זה וכו'. כן צריך לומר:

שער הציון

ג (כ) כן משמע מט"ז בסעיף זה (סק"ד) דסתם וכתב דאפלו נעשה באסור גמור אין אסור מדינא רק נכון להחמיר, וההיא דשכ"ה סעיף י"ד התם משום דגנאי הוא שיקבר בקבר מפרסם שנתחלל בו שבת בשבילו וכמו שכתב הט"ז שם באות י"ג [ונוטה שם מדעת המגן אברהם (ס"ק לא) בשם הרמב"ם (פ"ו ה"ב) דהוא הדין בכל פרהסיא] בשם הר"ן (שבת סה. ד"ה וגרסינן), וכן משמע קצת דעת האליה רבה בסימן זה (סק"ח): (כא) הם הב"ח בתחלת סימן רמ"ד (ס"א) והט"ז (סק"ד) והחיי אדם (כלל ג ס"ז) ושארי אחרונים: (כג) מגן אברהם (ס"ק יא): (כד) אליה רבה (שם) וחיי אדם (שם) כדעת השלחן ערוך, ונפקא מינה מזה לדידן לענין שכירי יום גבי אחרים: (כה) עין באליה רבה (סק"ט) שדעתו דמטלטלין בבית ישראל דינו כקרקע: (כו) פשוט דבמחאה לכלי עלמא מהני אפלו בקרקע דמאי הוה ליה למעבד, ולא הקשה המגן אברהם אלא משום דבאורו הוא כמו שפרשנו וכמו שכתב המגן אברהם בעצמו לקמן בסימן תקמ"ג סעיף קטן ו': (כז) עין באור הלכה (ד"ה והאינו יהודי): ה (כח) וכן כתבו התוספת שבת (ס"ק יד) והחיי אדם (כלל ג ס"כ): (כט) וכן משמע מאליה רבה (ס"ק יב) כהט"ז: (ל) ולא התיר הרמב"ם אלא כשאין עליו לגמר המלאכה ואין מקפיד על בטולו:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ז) כתב שנכון להחמיר שלא יכנס בו שום ישראל לעולם, ואפילו אם כששכר את הנכרי לימים התנה עמו שלא יעשה ביום השבת והנכרי עשה מעצמו, אם עשה לטובת הישראל נכון שלא יכנס בו שום ישראל לעולם, אבל אם נתכון לטובת עצמו מותר אפילו לבעל הבית לדור בו כיון שהתנה עמו שלא יעשה בשבת. ב] ועיין בשו"ע הרב (ס"ט) בהג"ה שהרב בקו"א (מהדו"ב סי' רמג) השיג על המג"א ופסק כהט"ז.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah